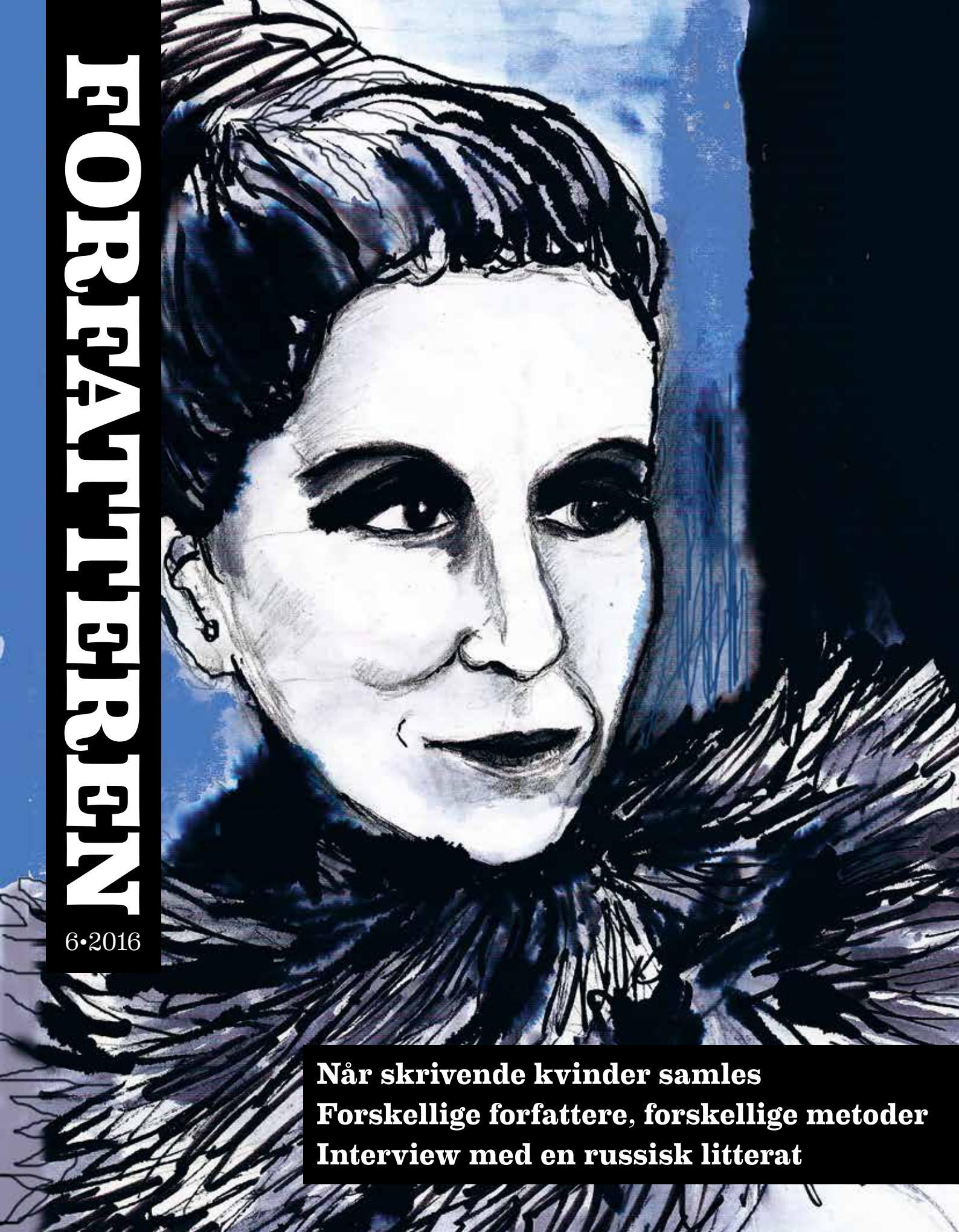

FORFATTEREN

6•2016

**Når skrivende kvinder samles
Forskellige forfattere, forskellige metoder
Interview med en russisk litterat**

Dansk litteratur til hele verden

Der udkommer mange bøger på dansk, som fortjener at blive oversat til andre sprog. Men de fleste af dem når aldrig videre end til de danske boghandlernes hylder. Udover den næsten barnlige glæde ved at se sit værk oversat, ligger der en potentiel indtjeningskilde, som vi forfattere i et lille land med et mikroskopisk køberunderlag kan få glæde af. Derfor har én af mine prioriteringer som formand for vores forening været at gøre en indsats for, at mere dansk litteratur når ud i verden. Det har indtil videre resulteret i en tosproget novelleantologi med 10 danske og 10 russiske forfattere. Indsatsen har også banet vejen for, at dansk litteratur nu i stor stil bliver trykt i førende russiske litteraturtidsskrifter.

Vi arbejder også på at få et stort russisk forlag til at udgive en hel serie af danske romaner. Derudover har de af vores aktiviteter, som i starten rettede sig mod Tyskland, fået vokseværk og dækker nu også Frankrig. I tæt samarbejde med bl.a. Goethe

Instituttet og Institut Français er vi i gang med at stable flere perspektivrige projekter på benene. Endelig har vi for nylig etableret en arbejdsgruppe, der skal udvikle ideer og projekter, der kan hjælpe dansk litteratur bedre på vej i de nordiske lande. I alle de nævnte samarbejder går aktiviteterne begge veje, for det er også et væsentligt mål at tiltrække mere god litteratur fra den store verden til Danmark.

De litterære agenturer og forlagene arbejder i forvejen hårdt på at udbrede den danske litteratur. Statens Kunstfond spiller også en vigtig rolle, men her er der behov for at styrke indsatsen. Jeg så meget gerne, at Kulturministeriet valgte lit-

teratureksport som et regulært fokusområde. Det kunne fx ske i en forsøgsperiode på fem år. Min idé går ud på at etablere en oversættelsespulje med nye midler, som støtter komplette oversættelser til fremmede sprog. I dag er der mulighed for at få støtte til en prøveoversættelse af få kapitler. Når en kontakt med et udenlandsk forlag er underskrevet, kan forlaget ansøge om et supplerende beløb, som dog ofte er relativt lille i forhold til den samlede oversættelsesudgift. Men hovedproblemet med den eksisterende ordning er, at det i en kommerciel verden ofte er umuligt at få vigtige internationale forlag til at underskrive en udgivelseskontrakt på en bog, der ikke allerede er en højtflývende bestseller, hvis de ansvarlige ikke selv har læst det fulde manuskript og kan vurdere potentialet. Jeg foreslår, at man til denne forsøgsordning kobler en velpolstret markedsføringspulje, som det udenlandske forlag kan ansøge, når den danske bog er antaget til udgivelse. For det er klart, at det kræver både benarbejde og økonomi at skabe opmærksomhed om en ofte totalt ukendt forfatter fra et lille land. I den forbindelse bør man som en helt fast procedure inddrage de danske kulturinstitutioner, og i områder uden et kulturinstitut de danske ambassader, i lanceringen af bøgerne.

Sideløbende med etableringen af den nævnte oversættelses- og markedsføringspulje, mener jeg, at Kulturstyrelsen bør tildeles ressourcer, som gør styrelsen i stand til at arbejde målrettet efter at Danmark bliver "årets land" på bogmessen i Frankfurt. Og at man efterfølgende går efter noget tilsvarende på andre førende bogmesser. Det er ikke nemt, og det koster penge. Men effekten vil være til at få øje på. En sådan samlet indsats vil i den grad sætte dansk litteratur på verdenskortet. Og det vil uden tvivl skabe stor værdi – både kunstnerisk og økonomisk og i forhold til branding af Danmark. ●

Jakob Vedelsby, formand

INDHOLD

Bag om skriveprocessen	4
Interview: Irina Prokhorova	6
Kulturmøde Mors	9
Mindeord: Dorte Salicath	10
Mindeord: Vagn Steen	11
Thit, Tanne, Tove og dig: Om kvindelige forfattere	12
Debat: Det feminine i kunsten	13
Debat: Hvad udløser lektøruddtalelser?	14
Handleplan for ytringsfriheden	15
Kurser og legater	16
Kalender	17
Bagsiden: Flemming Sørensens forfatterliv	20

Forsiden er tegnet af **Stine Reintoft**: "Jeg har valgt at tegne Karen Blixen, da hun altid har været min heltinde, lige siden jeg var 12-13 år, hvor jeg begyndte at læse hendes bøger. Hun dyrker et dyrisk og instinktivt tema i sine bøger, og derfor har jeg valgt at tegne hende i en lidt vild og dynamisk streg i blæk, tusch og vand."

FOTO: LINA AMOFF

Danskerne har stabile læsevaner

Tal fra Bog- og Litteraturpanelet viser, at danskerne læsevaner har været stabile de sidste fem år. I 2015 læste 37,7 % af danskerne skønlitteratur ugentligt eller oftere, mens 32,2 % læste aldrig eller kun sjældent skønlitteratur. Mange danskere vælger at lytte til bøger i stedet for at læse selv. Salget af lydbøger har fra 2014 til 2015 oplevet en vækst på 23,1 %, og bibliotekerne udlåner i dag flere netlydbøger end e-bøger. Alle tallene stammer fra Bog- og Litteraturpanelet, der blev nedsat af daværende kulturminister Marianne Jelved i april 2014. Målet er at kortlægge den danske bogbranche. AB

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsen

AALBORGS BIBLIOTEKER ER BEDST

Aalborg Bibliotekerne modtog i september Bibliotekernes formidlingspris, som gives til det bibliotek, der er bedst til at formidle sine tilbud til borgerne. I år har der været lagt særlig vægt på formidling af litteratur. Aalborg Bibliotekerne har samarbejdet med partnere som DR, Bibliotek.dk, eReolen og Litteratursiden og har desuden formidlet litteratur ved at arbejde med temaer som ensomhed og iværksætteri. I efteråret 2016 er der fokus på vold mod børn.

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsen

Tillykke!

Gyldendals Børnebogspris 2016 går til Hanne Kvist

Forfatter og illustratør Hanne Kvist blev belønnet for sit talent ved Gyldendals årlige reception for børne- og ungdomsbøger i september. Hanne Kvists evner kom senest til udtryk i romanen 'Dyr med pels - og uden' fra foråret 2016. Romanen består af både tekst og tegninger; da hovedpersonen, skilsmissebarnet Freddy, trækker sig ind i sig selv og bliver stille, forsvinder ordene og bliver erstattet af billeder. Historien udfolder sig således visuelt og er på den måde karakteristisk Hanne Kvist, som arbejder med både tekst og billeder. AB

Kilde: Gyldendal

Gyldendals Læremiddelpris

Ayoe Quist Henkel vandt i september Gyldendals Læremiddelpris for sit bidrag til litteraturundervisningen i folkeskolen. Prismodtageren præmieres for sit fokus på børne- og ungdomslitteraturen i en digital og intermediel kontekst. AB

Kilde: BogMarkedet

Turbo på Turbines skønlitteratur

Turbine Forlaget har ansat tidligere litterær direktør hos L&R, Hans Henrik Schwab, til at stå i spidsen for forlagets genåbnede afdeling i København.

Senest har Hans Henrik Schwab været ansat hos People's Press, og nu skal han lede Turbine Forlagets oprustning på det skønlitterære område. Forlaget har de seneste år haft nogle store skønlitterære salgssuccesser med forfattere som Lotte Kaa Andersen og Jeppe Bugge Kold.

Samarbejdet med den første nye skønlitterære forfatter er allerede på plads i den nye afdeling, da Peter H. Fogtdal har skrevet under på en aftale med Turbine Forlaget.

Kilde: Turbine Forlaget

PÆNT MANGE PENGE TIL KULTUR

Danmark bruger 0,7 % af BNP'en på kultur. I forhold til de øvrige EU-lande ligger Danmark i den pæne ende, da de 28 EU-lande i gennemsnit bruger 0,5 % af bruttonationalproduktet på "cultural services". Letland bruger 1,2 % af BNP'en på kultur og er dermed det EU-land, der bruger mest. Selvom det almindelige indtryk er, at der skæres på offentlige kulturudgifter, har de offentlige kulturudgifters andel af bruttonationalproduktet stabilt været 0,7 % siden 2009. AB

Kilde: Søndag Aften

FLITTIGE BIBLIOTEKSBRUGERE

Både antallet af besøgende, udlån af bøger og antal lånere på landets biblioteker steg i 2015. Med 37,7 mio. besøgende i 2015 er folkebibliotekerne stadig landets mest benyttede kulturinstitution. Borgerne nød bl.a. over 20.000 arrangementer på bibliotekerne, og selvom udlån af fysiske bøger faldt, steg det samlede udlån takket være udlån af netlydbøger og e-bøger. De meget omtalte kassationer på landets biblioteker har betydet, at 40.000 titler er forsvundet fra bibliotekerne siden 2012, men det løbende bogindkøb betyder, at det samlede antal titler er steget med lidt over 1.000 titler i samme periode. AB

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsen

bag om BØGERNES tilblivelse

Hvordan skriver forfatteren sin bog? Hvor meget ved skribenten om indhold, form og forløb, inden fingrene rammer tastaturet? Hvor meget er planlagt, hvor meget kommer til undervejs? Tre meget forskellige skribenter har fået de spørgsmål – med tre meget forskellige, individuelle og personlige svar til følge.

Af Lene Møller Jørgensen

Når jeg begynder at skrive, ved jeg, hvor jeg vil hen – men jeg ved ikke, hvordan jeg kommer derhen,” siger forfatter Benn Q. Holm. Hans seneste roman, 'De døde og de levende', udkom i sommer, og lige nu er han sådan cirka 40 computersider inde i den næste.

”Det første trin er en ide – måske en gammel tanke, som har luret et eller andet sted i årevis – og så snuser jeg lidt rundt om temaet. 'De døde og de levende' foregår under og efter Anden verdenskrig, og det betød, at jeg lavede en del research – blandt andet læste jeg romaner fra den tid for at få en fornemmelse af sproget, men ellers laver jeg sjældent ret megen research. Jeg skriver med det samme. Jeg skriver mig ind på emnet og personerne. Det er slags organisk proces, og mine karakterer kan godt tage magten fra mig. En karakter, som jeg har tænkt som en biperson, fylder mere og mere, mens hovedpersonen måske forsvinder. Det er fedt,” fortæller Benn Q. Holm.

Ingen synopsis

Han debuterede i 1994 og er forfatter til 13 romaner, bl.a. 'Album', 'Hafnia punk' og 'Byen og øen', så arbejdsprocessen må siges at være gennemtestet.

”Jeg skriver aldrig en synopsis. Tidligt i skriveprocessen laver jeg sommetider et stamtræ over personerne i mit manuskript – med deres familieforhold, venskaber, relationer. Mange af mine romaner er det, man i gamle dage kaldte kollektivromaner med mange karakterer, og på den måde holder jeg rede på dem. Men jeg kan godt starte ud med

Benn Q. Holm ved, hvor han vil hen med sine romaner, men han kender ikke vejen dertil, før han skriver.

10 personer, og så er der kun tre-fire af dem, jeg har holdt fast i, når det endelige manus er skrevet.”

Det gamle pigeværelse i Benn Q. Holms lejlighed fungerer i dag som hans kontor. Han lukker døren bag sig ved ntiden og læser, hvad han skrev den foregående dag. Redigerer, ændrer måske lidt, og skriver så videre – det gælder om at skrive videre, videre, videre. Kontinuerligt, ud over stepperne. Til klokken er omkring 16, så er kontortiden slut.

Vi taler om den amerikanske forfatter John Irving, som researcher, rejser, læser, interviewer og researcher igen intenst et år eller to. Så sætter han sig og skriver – som det allerførste – den aller sidste sætning i bogen. Og så skal resten af historien jo bare skrives.

En proces, der nærmest får Benn Q. Holm til at stønne i telefonen. ”Jeg har

altid syntes, at det lyder frygtelig kedeligt. Det bliver for matematisk for mig. Det er selve skriveprocessen, der interesserer mig mest.”

Mangfoldighed

Camilla Wandahl skriver børnebøger, serier, ungdomsromaner, noveller og ugebladsnoveller, og hun skriver i mange forskellige genrer. Selve skriveprocessen griber hun også vidt forskelligt an for hver tekst, hun skriver – fra den stramme, filmiske komposition til det løse, kaotiske, intuitive. Hun vælger, eller lader sig vælge, afhængig af genre, indhold, fortællestemme. Et eksempel på en meget struktureret og planlagt proces er fantasy-serien 'Søstre på De Syv Have' i seks bind, fortæller Camilla Wandahl.

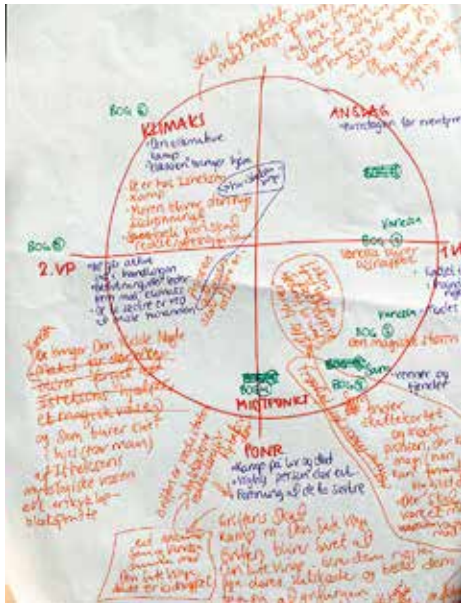
”Det er en serie til begynderlæseren, og jeg var optaget af, at den skulle være spændende – spændende som en Disney-film – og holde læseren fast, side efter side,” siger hun. Hun valgte derfor den dramaturgiske model Heltens Rejse; en berettermodel, som myter og eventyr i gamle dage – og Disney-film, moderne film og fortællinger i dag – er skrevet over.

Heltens Rejse er en avanceret og udbygget model af fortælleskabelonen 'Hjemme ude hjemme' med 12 udviklingsstrin, hvor helten hjemme i sin almindelige verden får et kald, modvilligt følger det og drager ud i en ny verden med farer, udfordringer, udvikling, venner og fjender til følge. ”Jeg lavede plottegninger og konceptbeskrivelse på hele serien ud fra den model – jeg planlagde, hvordan og hvornår hovedpersonerne skulle udvikle sig, kampscenerne finde

sted, og at hvert kapitel skulle slutte med en cliffhanger. Faktisk lavede jeg en model for hvert bind og en overordnet model for hele serien,” siger Camilla Wandahl.

Også arbejdstitler for de enkelte bind var på plads fra start, og forlaget havde sagt god for planen, før hun begyndte at skrive. ”Selvfølgelig var der episoder og dialoger, der udviklede sig undervejs i skriveprocessen, men den overordnede model holdt.”

Heltens Rejse var meget velegnet til

Når børne- og ungdomsforfatter **Camilla Wandahl** udvikler serier fyldt med action, er hun meget struktureret og laver plotmodeller, inden hun begynder skrivearbejdet.

en action-serie som 'Søstre på De Syv Have', men det er ikke altid Camilla Wandahl vælger så stramme plotmodeller. Hendes ungdomsromaner er f.eks. ofte skrevet mere løst.

”Det er min ungdomsbog, 'Som en tikken under huden', et eksempel på,” siger Camilla Wandahl. ”Jeg skrev den over nogle år, og den begyndte som et billede i mit hoved: En pige løber gennem en skov og ser et telt mellem træerne. At historien handlede om en pige, der er anorektisk og som træner for meget – det var, hvad jeg vidste. Sommetider dukkede nye scener op, og så jeg skrev små, løsrevne sider og tekster om hende, lagde dem væk igen og arbejdede på noget andet. Men slippe hende og historien kunne jeg ikke, og på et tidspunkt bad jeg min kæreste skrive tilfældige ord på en masse lapper papir.”

Og så begyndte hun at skrive på historien ud fra ordene på lapperne. Hver dag trak hun et ord, satte uret på 20 minutter og skrev – det gjorde hun tre gange pr. dag. Historien tog form, og sådan blev romanen, 'Som en tikken under huden' til.

”Det er en fortælling om en pige med et sårbart sind, og det afspejles i sproget, synes jeg, det er næsten kaotisk og med en del mærkelige sætninger og ord. Den løse måde at skrive på passer godt til mine romaner om unge og sårbare hovedpersoner, mens den stramme komposition egner sig fint en aktionspræget og spændende historie,” siger Camilla Wandahl.

Undersøgende tekst

Mens Camilla Wandahls tegner plotmodeller eller lader historien overtage, og Benn. Q. Holm skriver sig ind på sine romankarakterer, så har lyriker Knud Steffen Nielsen en anden tilgang til det at skrive og skabe. En tilgang, som måske er en del af lyrikkens væsen.

”Jeg ved ikke noget om teksten, inden jeg går i gang med at skrive,” siger han. ”Det er min nysgerrighed, der driver værket. Undringen. Og den skal ikke forlods bindes til en synopsis. Det er en forundring over dette og hint, og så kobler jeg et forhøjet beredskab på, men faktisk opfatter jeg både sproget og undringen som guddommelige, uforklarlige størrelser.”

Knud Steffen Nielsen er forfatter til en række digtsamlinger, blandt dem 'Derfor står jeg frem nu', 'Toppilot' og 'Intarsia. Et forhandlingspapir'. Han sammenligner sin skriveproces og sin undren med det lille barn, der oplever alt for første gang og undersøger, hvad det støder ind i af stort og småt.

”Og for at konkretisere det og figurere det som undren, så tilbyder sproget sig. Forundringsmaskiner,” siger Knud Steffen Nielsen, der selv går nysgerrigt ind i maskinen, afsøger den, dens funktioner og relationer til andre ting.

For lyriker **Knud Steffen Nielsen** handler det at skrive om at undersøge og om at lade sin egen undren styre processen.

Hans forundring kan gå på alt – politiske, naturvidenskabelige eller dagligdags forhold, fortæller han. Og nævner et par tænkte eksempler; hvad er en Trump-vælger for en størrelse? Eller – og især, understreger han – hvilken slags græs, den pågældende vælger må have roget.

”Hånd i hånd med det at kunne forundres sidder skepsissen og fløjter med, en slags shit-detektor, som vurderer melodien i linjerne, der skrives sammen med et andet aspekt; nemlig hvordan man får samspil mellem form og indhold,” siger Knud Steffen Nielsen, som understreger, at formen 'i den grad' er en del af indholdet.

”En anden formmæssig test kunne være at skulle aflevere besked om alvorlig sygdom. Find 15 formvarianter, kære læser. Og find den bedste og den værste. Det semantiske indhold er jo på forhånd givet – og så dog alligevel ikke. Der kan være mere død i én udgave end i en anden,” siger Knud Steffen Nielsen. ●

Lene Møller Jørgensen er journalist og forfatter, bl.a. til Anemone-serien, som udkommer løbende hos Gyldendal.

FOTO: ROBIN SKULDBORG

Bogen går fri af censur

Det russiske bogmarked kæmper med monopolisering, dårlig distribution og piratkopiering, men russerne læser, og litteraturen er – endnu – et frirum i en tiltagende censureret virkelighed. Og så er russerne ifølge Irina Prokhorova i fuld gang med at opdage deres eget land. Af Agnete Friis

Jeg har skrevet kritisk om Putin, og jeg er stadig i live. Det kan lade sig gøre.”

Irina Prokhorova smiler og drikker af sin te.

Nydelig dame, akademiker med fornuftigt hår, klædt i afdæmpet gråt og med ur og halssmykke som eneste skinrende ekstravagancer.

Men man skal ikke tage fejl.

Irina Prokhorova er i øjeblikket en af Ruslands mest fremtrædende kulturpersonligheder, blandt andet som forlægger og ansvarshavende redaktør for det litterære magasin *New Literary Observer*. Hun er også åben modstander af Putin og Ruslands annektering af Krim-halvøen og desuden søster til politikeren og milliardæren, Mikhail Prokhorov, som stillede op som præsidentkandidat mod Putin ved valget i 2012.

Sammen med sin bror har Irina stiftet Mikhail Prokhorov Fonden, som hvert år uddeler 20 mio. dollars til blandt andet legater, oversættelser, litteraturfestivaler og børneteater i Ruslands fjerneste hjørner. Et forsøg på at styrke russisk identitet og kultur og forhåbentlig danne fundamentet for demokrati i det, som hun i øjeblikket betegner som en totalitær stat.

Ytringsfrihed under pres

Ifølge Irina Prokhorova er det blevet sværere at være Putin-kritiker igennem de seneste år. Der slås hårdt ned på ”upatriotiske” ytringer, men inden for litteraturen er der stadig albuenum.

”Den kontrol og censur, der foregår, er primært rettet mod massemedierne, for indtil nu har styret ikke været særligt optaget af, hvad der foregår i litteraturen. Forfattere oplever en relativ stor frihed i

forhold til journalister, medier og andre meningsdannere. Selvfølgelig kan kritik af Putin eller støtte til eksempelvis Ukraine medføre ubehageligheder. Det kan være svært at finde et russisk forlag, der vil risikere økonomi og politiske kontroverser, men forfatterne gør det alligevel. De lægger deres tekster på internettet, og det er jo også muligt at få sin bog udgivet i udlandet.”

Hun ler.

”Vi er vant til vanskelige vilkår. ”*It is the Russian way*” – og på en måde har censuren i det offentlige rum været med til at styrke bogens autoritet. Vi ser nu en tendens til, at russerne læser bøger, fordi

“

Vi er vant til vanskelige vilkår. ”It is the Russian way” – og på en måde har censuren i det offentlige rum været med til at styrke bogens autoritet. Vi ser nu en tendens til, at russerne læser bøger, fordi de ikke kan stole på medierne. Bøgerne har en anden sandhedsværdi.

de ikke kan stole på medierne. Bøgerne har en anden sandhedsværdi. For mig at se er det en naturlig bevægelse, for folk vil altid søge derhen, hvor de kan finde den viden, de ikke kan få andre steder.”

Opdragelse, business og blød erotik

Men det russiske bogmarked er ikke kun politik.

De seneste fem år har især budt på en stor stigning i salget af *non-fiction*. Her er det især populærvidenskab, bøger om børneopdragelse, hukommelsestræning, meditation, *simple living* og andre emner inden for selvhjælp, der lokker folk i boghandlen.

Når det gælder skønlitteratur, har oversatte titler af internationale navne som J.K. Rowling, E.L. James, Stieg Larsson, Haruki Murakami og endda Ayn Rand entret bestsellerlisterne, hvor de deler pladsen med både nye og gamle russiske forfattere. Russerne er generelt blevet mere konservative i deres læsevaner, hvilket har medført en opblomstring i salget af russiske klassikere, men der er også blevet plads til moderne russisk litteratur repræsenteret ved blandt andre Ludmila Ulitskaya, Viktor Pelevin, Guzel Yakhina og Alexei Varlamov.

På opdagelse i eget land

Af særlige nye trends peger Irina Prokhorova på litterære *travellogs* eller rejsedagbøger.

”For nogle år siden bemærkede jeg, at der pludselig kom utrolig mange manuskripter med rejsebeskrivelser. Både litterær fiktion og nonfiktion. Tekster, der beskrev forskellige miljøer og sider af Rusland. Der var alt fra dystopier til realisme, men fælles for dem var, at det var en meget levende litteratur om at opleve landet i alle dets afskygninger. Og siden er det blevet en klar trend. Ikke kun russiske rejsebøger, men rejsebøger i det hele taget. Og for mig at se handler det i virkeligheden om det samme. Russerne læser om deres eget land, men spejler også deres egne erfaringer i beskrivelser af levevis og kultur i den store verden. På den måde kan de pludselig se og definere

ur i Rusland – endnu

PHOTO CREDIT: SERGEY KOVALENKOY / STREKA INSTITUTE PHOTO VIA VISUALHUNT / CC BY

sig selv i forhold til noget andet, og det ser jeg som noget meget, meget positivt.”

Hvis hun selv skal give et bud på årsagen til russernes pludselige interesse for rejsebeskrivelser, nævner hun de forhindringer, som russerne har haft i at rejse frit i det enorme land. I 1800-tallet var det meget vanskeligt at rejse i Rusland på grund af landets størrelse og den ringe infrastruktur, så når eliten rejste, rejste de typisk til udlandet: Europa. I 1900-tallet og under Sovjetregimet var borgernes fysiske bevægelsesfrihed hæmmet af styret, og derfor er det faktisk først nu, med de sidste 25 års både fysiske og sociale mobilitet, at russerne begynder at kunne udforske deres eget land og kultur.

”Vi har ikke nogen fællesidentitet. Den skal vi først i gang med at udvikle nu. Det er efter min mening helt nødvendigt, hvis vi skal komme videre i retning af demokrati.”

Bogbranchen gisper efter vejret

Selv har Irina Prokhorova været i bogbranchen, siden hun startede sit eget for-

“

Vi har ikke nogen fællesidentitet. Den skal vi først i gang med at udvikle nu. Det er efter min mening helt nødvendigt, hvis vi skal komme videre i retning af demokrati.

lag tilbage i det postsovjjetiske buldrende år 1992.

Dengang gik modige forlæggere direkte fra statsejede forlag med et lavt antal udgivne titler til en langt mere kaotisk virkelighed med en langt større diversitet i titlerne. Det var en voldsom overgang, men der var højt til loftet, når det gjaldt idéer og nye litterære strøm-

ninger. Et perfekt tidspunkt at starte et forlag på, mener hun. ”Alt var muligt. Økonomien var kaotisk, men bortset fra det kunne vi gøre lige, hvad vi havde lyst til. Der var en enorm frihed, og efter min mening var det også i 90’erne, at den bedste nyere litteratur blev skrevet.”

I dag står forlag og forfatterne imidlertid over for nye udfordringer. Den russiske litteratur vokser og er, efter Irina Prokhorovas mening, sprællevnede, men økonomien i branchen er gået fra kaotisk i 1992 til katastrofal i 2016.

”En russisk talemåde siger, at man ikke kan vente på bedre tider. Man er bare nødt til at forholde sig til virkeligheden. Og det er det, vi gør. Lige nu har vi et stort problem med monopolisering af livet i Rusland, og det kan også mærkes inden for forlagsverdenen. For et par år siden fusionerede de to største forlag på markedet, så vi nu har et enormt uhyre, der fylder det hele. Det er samtidig et forlag, som har tætte forbindelser til regeringen og regeringsmidlerne. Det gør livet meget vanskeligt for uafhængige forlag, der ikke har samme økonomi og

distributionsmuligheder,” siger Irina Prokhorova.

Samtidig viser nye tal, at antallet af russiske læsere er faldende. Mens man i 2009 vurderer, at omkring 25 % af russerne ikke læste en eneste bog om året, var tallet i 2015 steget til 50 %. Antallet af boghandler er styrtdykket, dels på grund af manglende efterspørgsel, men især fordi de har svært ved at hamle op med stigende huslejer. Distributions-systemet er faldet fra hinanden, og det gør det svært at få bøgerne ud af Moskva og Skt. Petersborg, landets to litterære hovedbyer.

Og mens den fysiske bog er under pres, er det stadig svært og tæt på umuligt at tjene penge på e-bøger. Interessen er ganske vist stigende, men selvom regeringen har forsøgt sig med ny lovgivning, som skal sikre copyrights, plages markedet fortsat af omfattende piratkopiering. Hverken forlag eller forfattere tjener penge.

”Det er i dag meget få russiske forfattere, som kan leve af at skrive. Sådan er virkeligheden desværre, men der bliver heldigvis skrevet rigtig megen god litteratur alligevel. Man finder en eller anden måde at overleve på,” siger hun.

Øget interesse fra udlandet

Og der er da også enkelte lyspunkter. De seneste års politiske spændinger i Rusland har øget interessen for russisk litteratur i udlandet. Det er især tyskerne, der køber flere oversættelser af russiske forfattere.

”Tyskerne har altid interesseret sig

Agnete Friis (f. 1974) er uddannet journalist og har skrevet både børne-, ungdoms- og voksenlitteratur. Mest kendt er krimiserien om Røde Kors-sygeplejersken, Nina Borg, som er skrevet i samarbejde med Lene Kaaberbøl.

Jeg er ikke spåkone, og det er svært for mig at forudsige udviklingen for den russiske litteratur. Især nu, hvor den politiske situation er usikker, ikke bare i Rusland, men i hele Europa. Men russisk litteratur er stærk, og forfatterne har en tradition for at arbejde under meget vanskelige vilkår, så jeg tror på, at bøgerne nok skal klare sig.

for russisk litteratur, vel nok fordi en del af landet har tilhørt østblokken og dermed måske nemmere kan forholde sig til og forstå det, der sker i Rusland i øjeblikket. Og der er også efterspørgsel fra resten af Europa. Især Frankrig og Spanien. Problemet er dog, at de fleste udenlandske forlæggere stadig leder efter den nye Dostojevskij eller den nye Tjekhov eller Pusjkin, noget typisk russisk, der skal være dramatisk, uhyggeligt og bizart. Men sandheden er, at hvis man finder noget, der er ”typisk russisk”, så vil det formentlig være andenrangs litteratur. Vi har masser af vidunderlig undergrundslitteratur skrevet i 60erne, 70erne og 80erne. Efter min mening blev noget af den bedste nyere litteratur skrevet i 90erne og 00erne, og der er masser af god russisk litteratur, som intet har at gøre med landets politiske situation,” siger hun.

En del af Mikhail Prokhorov Fondens midler er afsat til oversættelsesstøtte til russiske forfattere, der er på vej ud i verden. Et bidrag, som Irina Prokhorova håber, kan styrke mulighederne for både forlagene og de russiske forfattere.

”Jeg er ikke spåkone, og det er svært for mig at forudsige udviklingen for den russiske litteratur. Især nu, hvor den politiske situation er usikker, ikke bare i Rusland, men i hele Europa. Men russisk litteratur er stærk, og forfatterne har en tradition for at arbejde under meget vanskelige vilkår, så jeg tror på, at bøgerne nok skal klare sig. Trods alt.” ●

Irina Prokhorova

(f. 1956) er russisk redaktør og forlægger siden 1992, hvor hun startede forlaget og det litterære magasin New Literary Observer. Hun har en kandidatgrad i filologi fra Moscow State University og har som en af Ruslands mest markante kulturpersonligheder bl.a. været arrangør af litteraturfestivalen i Krasnoyarsk. Irina Prokhorova er sammen med sin bror, forretningsmanden Mikhail Prokhorov, stifter af Mikhail Prokhorov Fonden, som støtter russisk kultur og kunstnere.

ESSAY

Thit, Tanne, Tove & dig

Af Stephanie Caruana

Jeg var fem år, da Dansk Forfatterforenings Kvindegruppe blev stiftet i 1979. Jeg var næsten otte år, da jeg besluttede mig for at blive forfatter. Med strømpesokker stod jeg på kokostæppet i min onkels bibliotek, da jeg pludselig forstod, at når jeg kunne læse alt, kunne jeg også skrive om alt.

Historierne kom først senere, opdagelsen af min egen stemme. Fornemmelsen af, at andre fik samme kald, var krystalklar, forstærket af de stemmer, der mødte mig i hver eneste bog.

Kvindelige Forfattere kom til, mens kvindebevægelsens første storm ikke var løjet

af. Der var protester i foreningen; mænd forklarede, at vi ikke behøvede en interessegruppe. For hvad så med rødhårede forfattere eller dem med overskæg? Vi er et fagligt fællesskab for forfattere, der er kvinder. Vi har ingen ideologi, men tilbyder et sted, hvor kvinder kan skrive og samtale om at skrive uden at blive afbrudt. Frigørelsen gælder den enkeltes egen stemme. Hun kan skrive og ytre sig ud fra eget ståsted, intet mindre. Hvor man kan blive hørt og føle sig hjemme blandt andre kvinder, der skriver.

Jeg skrev i firserne. Tog kurser hos Vagn Steen, kom i skrivegruppe hos Bente Clod. Jeg fik aldrig at vide, at ”piger ikke kan blive digtere”. Som teenager i halvfemserne skrev jeg, hvad jeg havde lyst til. Det vigtige var at få ord ned, at få linjer tæt på følelser, få fortællinger ud og ned i stilehæfter, skrivemaskiner og senere computere. Sådan er det stadig.

Jeg debuterede som 39-årig. Meldte mig naturligvis ind i gruppen. For det er, når skrivende kvinder samles, at vi ses som forfattere, og ikke som kvinder først. Vi skriver fra forskellige virkeligheder. Præcis som mænd. Men i modsætning til de fleste mænd, så bliver kvinder skolet til at være en stamme. Andre definerer os som kvinder, før vi ses som mennesker, som Virginia Woolf, Simone Beauvoir og andre har sagt. Derfor er der en understrøm, et ur-fællesskab af oplevelser som kvinde i verden, som vi skriver os ind og ud af. Nogle søger de ligheder, nogle søger helt

væk. Vi taler sammen for at løfte det videre og op. Jeg vil være med til at skabe det rum, deltage i den samtale.

Jeg var vred i den debat, hvor kvindelige forfatteres farlighed for godt et år siden blev efterlyst af brandstifteren Mette Høeg. Vi var for tandløse, for indadvendte, for lidt mennesker og for meget kvinder, mente den unge kritiker. Mænd stod på sidelinjen i debatten, kløede sig metaforisk i skægget (uden egen gruppe) og undrede sig. Eller godtede sig over intern strid blandt kvinder. Igen: opfattelsen af et fælles køn. Men strid er godt. Jeg brokkede mig indædt til alle over, hvor idiotisk præmissen var – og jublede over, at vi var så inderligt ligeglade med andres mening. Allermest frydede jeg mig over, at så mange unge kvinder som det naturligste brugte deres egne stemmer. Og lyttede til hinanden. De kvinder vil frem. De er forfattere først. Sådan som det bør være.

Kvindelige Forfattere i Dansk Forfatterforening har vist sammenhæng, konsekvens og vilje i alle år. Skabt arrangementer, temaer, cafémoder, workshops og diskussioner. Snesevis af lyrikere og forfattere fra udlandet og herhjemme, sågar anmeldere, er kommet forbi. Og gør det stadig. Politiske protester; hvor fanden var Tove Ditlevsen og Inger Christensen i litteraturkanon'en? Vi inviterer til stadighed en bred vifte af kvindelige forfattere til at præsentere deres værker. Ikke som prædikener, men som en bydende nødvendig samtale blandt fagfæller. Derfor bliver vi ved. Snart kommer Brøgger og Klougart.

Hver forfatter træder sin egen sti. Jeg rækker hånden frem til de yngre kvinder, der måske stadig leder efter en stemme; jeg frydes, når de finder den. Jeg er kvinde, hør mit brøl. Lad mig lytte og læse jer, der kommer efter mig. Skrivende kvinder er forskellige. Stærke, skrøbelige, skarpe og skæve som mennesker og kunstnere. Og det bedste? Vores aftener er for alle. Mænd, kvinder og alt midt i mellem. Du og jeg. For vi står alle på skuldrene af Thit, Tanne og Tove. ●

Tidlige medlemmer af Dansk Forfatterforenings kvindegruppe: Lisbet Bendixen, Birte Carlé og Suzanne Brøgger.

“

Skrivende kvinder er forskellige. Stærke, skrøbelige, skarpe og skæve som mennesker og kunstnere.

Stephanie Caruana er skønlitterær forfatter og journalist. Hun debuterede i 2013 med den erotiske krimi 'Smerten selv'.

Kulturel lejrskoletur

Gasværksvej i Nykøbing Mors, der i dagens anledning er omdøbt til Kulturvejen, ligger omgivet af lave huse under den enorme Limfjordshimmel. Op ad den balancerer en parade af børn og unge på hvidt porcelæn, der udsender skiftevis skarpe og knasende lyde, der indimellem samler sig til musik under fødderne på dem. Midtvejs står boder og store olietønder som løfte om kommende aktiviteter, og oppe ved Værket øverst på bakken strømmer folk ind på Kulturpladsen, der er omgivet af store telte med mad, drikke, optræden og debat, og hvor det vrirler

med kendte ansigter. Det er sidste weekend i august, Kulturmødet Mors slår døre og teltedug op for fjerde år i træk, og for anden gang med Dansk Forfatterforening som arrangør af en lang række litteraturarrangementer.

Kulturmødet har i sin

“

... hvor forfattere og lyrikere læste tekster op ved kassen i det lokale supermarked.

korte levetid udviklet sig fra mest at være et debatforum til at blive en omfattende manifestation af kunst og kultur. Samtidig har tilstrømningen udviklet sig til et niveau, så arrangørerne i år kunne hyre folk som Clement Kjersgaard til at holde styr på ministre, kulturpolitikere og kulturudøvere i debatterne.

Litteratur på programmet

Forfatterforeningens arrangementer, der havde Jakob Vedelsby som kurator, og som hovedsagelig var finansieret af kulturmødet, bestod af foredrag, oplæsning, værkstedsaktiviteter, historiefortælling, interviews og debatter, i mange tilfælde godt bistået af folkene bag Aalborgfestivalen Ordkraft. En genganger fra sidste år var 'Samtalekøkkenet', hvor beboere på Gasværksvej stillede deres private boliger til rådighed for intime forfatterarrangementer, der i flere tilfælde var ved at sprænge alle rammer. En nyskabelse var 'Skønne ord ved kassen', hvor forfattere og lyrikere læste tekster op ved kassen i det lokale supermarked.

Et tilbagevendende problem for undertegnede repræsentant for BU-gruppen var, hvordan man skaber blot nogenlunde fornuftige rammer for børnelitteratur og illustration, når der er så mange impulser og konkurrerende indtryk. Sidste år var børnearrangementerne placeret i en carport, hvor de med jævne mellemrum måtte forsøge at overdøve trommerytmer på den modsatte siden af gaden foruden alt det andet, der passerede forbi. I år havde børnene fået rolige omgivel-

ser på førstesalen af et tomt, usolgt hus. Til gengæld var det næsten umuligt for dem at finde op ad trappen til stedet, hvor det foregik, så det endte med, at vi alligevel rykkede på gaden og tog forstyrrelserne og solskinnet med.

Generelt havde kulturmødet i år større fokus på unge end de tidligere år. Nede ved fjorden var der indrettet ungdomscamp med en masse aktiviteter indhegnet af halmballer. Her havde det lokale bibliotek sin egen halmballefilial, hvor der var mulighed for at få udleveret engangstandbørster, men hvor der også var tilbud som "lån en pause" og "lån et digt", som man fik læst op. Alt i alt en lille oase, der forsøgte at balancere mellem litteraturformidlingen og alt det udenoms, som sådan en festival også lægger op til.

De unge var også målgruppen for et arrangement, hvor programleder ved DR Thomas Skov havde indkaldt forfatteren Glenn Ringved og to unge fra Brønderslev Forfatter-skole til at hjælpe sig med at knække koden: "Hvordan får vi de unge til at læse?" Thomas Skov havde den idé, at der skulle skrives en bog, som alle Danmarks unge skulle indbydes til at komme med input til, og som skulle være klar til udgivelse i forbindelse med BogForum (!). Tesen var vistnok, at fik alle indflydelse, ville bogen nærmest automatisk blive alles yndlingsbog. Hans tre hjælpere på scenen gjorde deres bedste for at besvare Skovs mange spørgsmål på en konstruktiv måde, samtidig med at de nænsomt forsøgte at få sagt noget om fordybelse og indadvendthed i processen og

Skønne ord ved kassen af Jens Smærup Sørensen

I slutningen af august 2016 flokkedes danske kulturmennesker til Limfjorden i anledning af det store kulturmøde. Nanna Gyldenkærne har skrevet denne rapport fra Kulturmødet Mors. Af Nanna Gyldenkærne foto: Jakob Vedelsby

Charlotte Strandgaard og Knud Sørensen på slap line på Kulturmødet på Mors. Interviewer er Charlotte Rørth.

om at være tro mod sine egne idéer. Jeg tiltror ikke Skovs projekt nogen stor fremtid, men det var til gengæld en virkelig dejlig oplevelse at se de mange unge tilhørere, hvoraf mange sikkert selv var forfatterspirer, lytte koncentreret til de overvejelser, som den erfarne og de to purunge forfattere gjorde sig på scenen. Utsigtet blev debatten en manifestation af, at gode bøger ikke vokser ud af brugerundersøgelser og demokratiske processer, men at litteraturen i høj grad (også) udspringer af alt det sarte, som det kan være svært at sætte ord på, fordi det måske endnu kun drejer sig om anelser, og fordi

form og indhold nødvendigvis må udvikle sig synkront frem mod den færdige tekst. "Skriv ud af et rent og naivt hjerte," som Glenn Ringtved sagde.

Kulturmødet har virkelig meget at byde på, både for det

“

Kulturmødet har virkelig meget at byde på, både for det naive, åbne hjerte og for den debat- og argumentationslystne hjerne.

naive, åbne hjerte og for den debat- og argumentationslystne hjerne. Det er et mødested for kendte og ukendte, der arbejder med kunst og kultur på alle niveauer. Og så er det vel også et sted, hvor Dansk Forfatterforening har sin naturlige plads i fremtiden? Ja, gerne, men måske skal vi overveje, hvor mange kræfter vi kan lægge i det fremover. Det har været en stor fornøjelse at være på Mors, en kulturel lejrskoletur, som alle bør unde sig selv, og der er ingen tvivl om, at foreningen har bidraget til at profilere litteraturen på

Kulturmødet. Men samtidig har vi de sidste to år forsømt folkemødet på Bornholm for at kunne bruge ressourcerne på Mors. Om det er den rigtige afvejning skal hovedbestyrelsen diskutere i løbet af vinteren. ●

Nanna Gyldenkærne, næstformand i Dansk Forfatterforening og formand for

BU-forfatterne i Dansk Forfatterforening.

DØDSFALD:

Dorte Salicath

Tegneren Dorte Salicath døde på en klar solskinsdag d. 13. september i år efter længere tids sygdom. Hun blev kun 67 år gammel.

Lilian Brøgger skriver på vegne af Illustratorklubben

Dorte havde et blik som en skalpel, hun kunne med millimeters nøjagtighed se, hvilke proportioner, hvilke nuancer og kvaliteter som berigede hinanden. Og omvendt, hvis noget stødte hendes øje, har hun altid bemærket det med en vis foragt, hvor omtåget hun end har været af sygdom.

Med disse præcise evner beherskede og beåndede Dorte sit arbejde som tegner, illustratør, børnebogsforfatter, vignet-, postkort- og plakatkunstner.

Særlig bemærkelsesværdigt er en række store plakater, som hun skabte for reklamebranchen tidligt i karrieren. Ligeså tegnede hun bogforsider, som er uforglemmelige. Men uanset emnet var Dortes visuelle udtryk altid båret af en klar ide, en skarphed blødt op af den troldsplint af genialitet, som var enestående hendes.

I de senere år underviste Dorte små hold af elever i sit eget hjem i Valkendorffsgade. Helt i sin egen ånd. Dortes Tegneskole hed den selvfølgelig, og hun elskede det.

Det gjorde eleverne også. ●
Vi vil savne dig, Dorte!

DØDSFALD:

Vagn Steen

Af Knud Sørensen

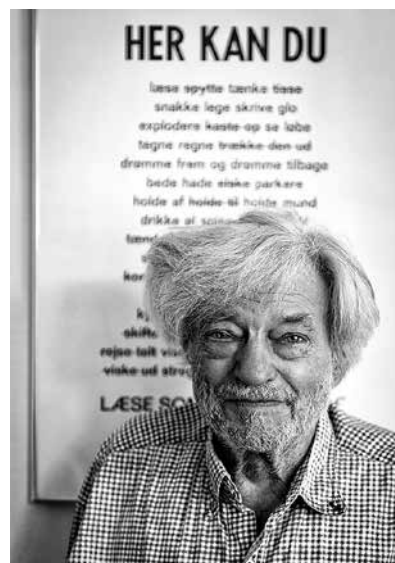
Det var den 25. august i år. Det var den første dag i Kulturmødet på Mors, og et af eftermiddagens programpunkter var en samtale mellem Charlotte Strandgaard og mig med digtoplæsning for et stort publikum. Charlotte og jeg debuterede begge i 1965, og i den forbindelse fortalte vi begge publikum om den store betydning, som Vagn Steen havde haft for os. Vi talte om, hvordan han som digter og som anmelder ved Jyllands-Posten nærmest introducerede den svenske konkretisme i Danmark, og for mig betød hans anmeldelser af de såkaldt nyenkle lyrikere i Sverige, at jeg opdagede, at her var der nogle, der skrev nogenlunde, som jeg gjorde, og det ansporede mig virkelig til at skrive videre til trods for en række tidligere nederlag i forhold til forlag. Også tidsskriftet 'Digte for en daler', som han lavede sammen med Hans-Jørgen Nielsen, betød meget for os begge.

Jeg havde forudset, at vi ville komme til at tale meget om Vagn, så jeg havde taget hans 'Digte?' med og oplæste for publikum digtet, der begynder: "den der fanger fuglen fanger ikke fuglens flugt", det digt, der for mig står som 1960'ernes vigtigste digt.

Det gik også fint ind hos publikum.

Og så et chok: Næste morgen, da jeg kom til mødepladsen, var en af de første, jeg mødte, Torben Brostrøm, der fortalte mig, at Vagn var død dagen før. Naturligvis vidste jeg, at han i længere tid havde været syg, men alligevel. Måske var han død, netop mens vi sad og talte om ham.

Også den dag var Charlotte Strandgaard og jeg på programmet, og i vores nye samtale gentog vi gårsdagens fortælling om Vagn og hans betydning for hele den generation af lyrikere, der brød igennem i tressernes slutning og halvfjerdsernes begyndelse. Og naturligvis kom "den der fanger fuglen fanger ikke fuglens flugt" også ud i rummet denne gang. Og jeg ærgrede mig over, at jeg ikke havde fået de to let humoristiske provokationer, som han fulgte debuten op med, nemlig 'Skriv selv' og 'Riv selv' med. De og den senere

'Hulbog' hører bestemt med til billedet af ham.

Men ikke bare i personlige kontakter betød Vagn en masse. Han var en af de mest udadtil aktive forfattere, jeg har kendt, og jeg kom til at kende ham godt. I Dansk Forfatterforening var vi sammen i L-gruppens styrelse (hvor han for øvrigt afløste mig som formand i 1980) og i 80erne sammen i Hovedbestyrelsen, og var det mon ikke også ham, der tog initiativet til seniorgruppen? Men også uden for foreningen var han involveret i mange aktiviteter. I arbejdsgruppen omkring Dansk Kunstnerråd, fx, og i Dansk Sprognavn. Og det var ham, der startede 'Digterscenen' hvor han, Peter Poulsen, Sten Kaalø, Marianne Larsen og jeg i nogle år turnerede med digtoplæsninger og takket være hans gode nordiske forbindelser ikke bare i Danmark, men også i Finland og Island.

Glemmes må heller ikke hans radioudsendelser med gode samtaler styret af hans skarpsindighed og originalitet.

Retfærdigvis skal det med, at han ikke bare som lyriker, foreningsmand, anmelder og radiomedarbejder gjorde sig gældende. Det vil være forkert ikke også at fremhæve hans prosaforfatterskab. En novellesamling og tre romaner, der alle er knyttet til det Djursland, hvis historie og forhold han virkelig formåede at leve sig ind i og skildre i et lyrisk præget sprog.

Jeg husker, at da han havde sendt mig novellesamlingen 'Da kunsten kom til Grenå', som var hans prosadebut i 1979, da han var 51 år, tænkte jeg. "Nu mødes vi igen og denne gang i provinsen."

I dag tænker jeg så: "Hvornår mødes vi mon næste gang?" ●

Respekt for det feminine

Inspireret af Jes Stein Pedersens prioritering af bøger skrevet af mænd i Dagbladet Politiken, og hans forsvar af valget, har Kirsten Dietrich skrevet et debatindlæg om behovet for det feminine i kulturen og kunsten.

Hvor bliver man træt af at høre de samme argumenter om kvinders repræsentation i bestyrelser, magtpositioner, politik og kunst. Jes Stein Pedersens forklaringer i sidste nummer viser ikke tegn på den ændring, der er nødvendig, så kvindelige forfattere bliver anmeldt på lige fod med mandlige kolleger. Det er en vrangforestilling at tro, at kvinder ikke skal navigere efter bestemte regelsæt for at blive hørt i det offentlige rum. Det er en kulturel påvirkning, vi som mænd og kvinder stadig ligger under for, og den skævhed ændres kun ved respekt og bevidste valg. Respekten for det feminine i begge køn.

Hanne Vibeke Holsts bøger om kvinder i dansk politik, Adam Prices tv-serie 'Borgen' og Stig Thorsboes og Hanna Lundblads tv-serie 'Lykke' handler om magtstrukturer i politik og virksomhedsledelse. Om risikoen for tab af integritet, hvis man vil bevare indflydelsen.

I 2011-15 fik vi vores første kvindelige statsminister, der lagde ryg til to meget omfattende beslutninger for vores fremtid: Folkeskolereformen og salget af DONG. Helle Thorning viste ikke megen omsorgsparathed, i modsætning til Uffe Elbæk, der i samme tidsrum begyndte at bruge ord, vi aldrig før

ILLU. KIRSTEN DIETRICH

“

... kvindelige kunstnere er tiltrukket af den maskuline udtryksform, for den er vi vokset op med.

har forbundet med politik og Christiansborg. Hvem blev taget mest alvorligt af medierne?

Jeg efterlyser et langt større fokus på feminine værdier, der også vil afspejle mænd og kvinders holdninger til kvinders kunstneriske udtryksform. I den sammenhæng synes jeg, det er skønt, at både Helle Thorning og

Uffe Elbæk optrådte i det offentlige rum – samtidig.

Da jeg i 2011 skrev min bog, 'Hearthunting – mødet med succes', havde jeg også læst Malcom Gladwells 'Afvingerne', som beskriver menneskelige succeser og vendepunkter, som stort set alle er baseret på mænds adfærd. Et afgørende valg, ingen tilsyneladende har hæftet sig ved. På VL lederkonferencen i 2011 holdt forfatter Karen Moloney foredraget 'Kvindelige direktører er dyre, men uundværlige', hvor hun bl.a. talte om værdien af de feminine egenskaber for at løse verdens problemer. Hun opremsede en række markante forskelle i den feminine og maskuline ledelsesstil med pointen, at jo før vi indfører kønskvotering, jo bedre.

I bogen 'Forhindringsløbet' skrev Germaine Greer i slutningen af 70'erne, at kvindelige kunstnere er tiltrukket af den maskuline udtryksform, for den er vi vokset op med, og vores kunstneriske udtryk bliver også vurderet af flest mænd. "Alle kvinder er under pres i modstridende retninger, men ingen er det mere end den kvindelige kunstner."

Hvordan vi kommer videre herfra? Det er ikke blot et spørgsmål om kønskvotering, ej heller om flere opremseringer af statistikker. Det drejer sig ikke om at bevise en forskelsbehandling, men om at konstatere, at den findes! Derfor må vi bevidst være mere åbne over for den feminine udtryksform, vise respekt for de feminine kunstneriske udtryk – bl.a. ved at stoppe op, hver gang en kunstner overskrider den grænse, vi selv efter 70'ernes kvindekunst stadig kan stille spørgsmålstegn ved.

Da en kvindelig journalist anmeldte en udstilling af Sophia Kalkau på Horsens Kunstmuseum for nogle år siden, hvor kunstneren havde lavet selvportrætter med hårtab under sin kræftsygdom, spurgte den mandlige radiovært, om der var en risiko for, at det kunne blive for privat? Blev Hans Henrik Lerfeldt spurgt om det samme? ●

Kirsten Dietrich er billedkunstner og forfatter og arbejder med en lang række forskellige medier

og genrer. Se mere om hende på kirstendietrich.dk

Bibliotekscentralens beslutninger er uforståelige og uforskammede

Det er en gåde, hvorfor nogle bøger får og andre ikke får en lektøruddtalelse, som ville bane bogens adgang til bibliotekernes hylder.

Det mener forfatteren **H. E. Sørensen**.

Det er lidt af en gåde – i hvert fald for mig – hvilke kriterier, Bibliotekscentralen lægger til grund, når det skal afgøres, om en bog skal forsynes med en lektøruddtalelse eller vrages.

I november sidste år udsendte jeg bogen 'Alle de skjalde – litteraturen i Sønderjylland og Sønderjylland i litteraturen', udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland og Sprogforeningen, 670 sider, illustreret og indbundet. Arbejdet tog seks år, men det historiske og litterære baggrundsstof er tilegnet gennem et helt liv.

Bogen rummer en gennemgang af skønlitteraturen i og om Sønderjylland fra runeindskrifterne til i dag. Der er bl.a. lagt stor vægt på perioden 1864-1920, hvor litteraturen var en meget vigtig faktor i den nationale kamp.

Få dage efter bogens udgivelse skrev Hans Chr. Davidsen i Flensborg Avis: "H. E. Sørensen tager læseren ved hånden med korte, men grundige indføringer i de enkelte perioder og fortsætter derefter med portrætter af de enkelte forfattere. Disse portrætter bliver på en flydende og læseværdig måde koblet sammen, så de både kan læses i en sammenhæng og hver for sig. ... ingen andre steder sættes forfatterne ind i en konkret sønderjysk sammenhæng ... (det er) et omfattende og komplet værk, der ikke ville have været en realitet uden en stor indsigt, flid og omfattende research ... på alle måder et pragtværk."

I det tyske mindretals dagblad "Der Nordschleswiger" fremhæver Paul Sehestedt, at også det tyske mindretals forfattere er behandlet "sagligt" og slutter: "H. E. Sørensen har mit "Alle de skjalde" som künftige Standardwerk über die Bedeutung der Literatur in Nordschleswig geschaffen. Ein gewichtiges Projekt, das dem Verfasser von etwa 90 Bücher zur Ehre gereicht."

På Historie online.dk, som Dansk Historisk Fællesråd står bag, skriver

Thomas Petersen: "Sønderjylland har med H. E. Sørensens monumentale værk fået sin identitet og egenart grundigt markeret. Forfatteren har præsteret noget, der kunne minde om et livsværk. ... En bedrift af de store og et pionerværk af de sjældne."

I Kristeligt Dagblad skriver Claus Grymer: "... en litteraturhistorie, der ikke alene handler om bøgerne, men indirekte lige så meget om den virkelighed, i hvilken de gjorde sig gældende ... I det hele taget bliver Sønderjyllands historie levende og nærværende for den, der lytter til skjaldenes "sange" i H. E. Sørensen

“

Efter at have ventet – forgæves – i et halvt år, rykkede forlaget og fik først på dette tidspunkt at vide, at man ikke fandt værket egnet til en lektøruddtalelse. Altså, at man ikke fandt det interessant for landets biblioteker.

indforståede fortolkninger."

I Jyllands-Posten kalder Lars Ole Knippel værket "den fremragende sønderjyske litteraturhistorie" og betegner det som "et pionerværk, der for første gang leverer et kvalificeret og samlet overblik over litteraturen i Nordslesvig på dansk og tysk, ligesom der er medtaget litteratur fra det danske mindretal i Sydslesvig. (...) Med det foreliggende værk har den alsidige H. E. Sørensen nået et absolut højdepunkt ..."

I Grænsen, som udgives af Grænseforeningen, skriver Anders Raahauge, at "... 'Alle de skjalde' som helhed er et genemsolidt og velkomment værk. Der er så godt, at der var én, der ville skrive det."

Bogen blev naturligvis sendt til Bibliotekscentralen, men her resolverede man, at der ikke skulle udarbejdes en lektøruddtalelse, uden dog at meddele dette til hverken forfatter eller forlag. Efter at have ventet – forgæves – i et halvt år, rykkede forlaget og fik først på dette tidspunkt at vide, at man ikke fandt værket egnet til en lektøruddtalelse. Altså, at man ikke fandt det interessant for landets biblioteker. I en fornyet henvendelse, vedlagt udvalgte dagbladsanmeldelser, anmodede forlaget om at få en lektøruddtalelse, idet "hensynet til udbredelse af en bog, hvis værdi rækker langt ud over det dagsaktuelle, synes for mig at veje tungere end ønsket om at overholde en standardprocedure." Det resulterede dagen efter i dette svar: "Vi kan desværre ikke tilbyde at lave lektøruddtalelse på en bog, der er så gammel."

Nej, lektøruddtalelsen skulle selvfølgelig have været udarbejdet umiddelbart efter bogens fremkomst! Men bedre sent end aldrig! En bog, der får anmeldelser som de ovenfor citerede, kan vel næppe være uden interesse for folkebiblioteker og studiebogssamlinger.

Men det mener altså Bibliotekscentralen. Jeg har svært ved at karakterisere en sådan arrogance som andet end uforståelig og uforskammet. Ikke alene over for mig og mit forlag, men også over for de forfattere, der er omtalt i værket – og ikke mindst over for brugerne af landets biblioteker.

H. E. Sørensen er født i 1940. Han er forfatter, lærer og museumsleder, og har skrevet rejsebøger, bøger om historiske emner, debatbøger og essaysamlinger. Seneste

udgivelser: 'Alle de skjalde – litteraturen i Sønderjylland og Sønderjylland i litteraturen' (2015), essaysamlingen 'Europas fundament' (2015) og 'Skærbæk før 1700' (2016).

Fra foreningen: **Handleplan for ytringsfrihed**

Af Nanna Gyldenkærne, næstformand i Dansk Forfatterforening og formand for BU-forfatterne i Dansk Forfatterforening.

Dansk Forfatterforening skal forsvare ytringsfriheden, men præcis hvilken ytringsfrihed og hvordan? I stedet for at prøve at løse cirkelens kvadratur har hovedbestyrelsen lavet en lavpraktisk handleplan: Hvad gør vi, hvis et medlem kommer i klemme?

Planen er ikke en facitliste, men en beskrivelse af en beslutningsproces, der skal give plads til at tænke sig om. Vi har samlet en redskabskasse med principielle argumenter og tidligere afgørelser i forskellige typer af sager – hvilke redskaber vi griber ud efter, vil så afhænge af den konkrete sag.

Beredskabet er rettet mod medlemmer af DFF, der får deres ytringsfrihed som forfattere truet. Når et medlem

henvender sig, lytter vi og får så mange konkrete oplysninger som muligt, inden vi tager stilling til, om DFF kan gå ind i sagen. Beslutningen kan fx være negativ, hvis der er tale om ytringer, der tydeligt overtræder straffeloven. Men derudover tager vi ikke som forening stilling til medlemmets holdninger eller indholdet i det værk, der er anledning til balladen. Vores opgave er at forsvare retten til at ytre sig, som udgangspunkt inden for lovens rammer (som der dog, ikke mindst i sager om whistleblowere, kan være diskussion om).

Går foreningen ind i en sag, nedsætter hovedbestyrelse/sekretariatet med det samme en trepersoners gruppe med det

formål at nå frem til en hurtig, klar og gennemtænkt udmelding. Samtidig opfordrer vi medlemmet til at indsamle dokumentation, men uden at offentliggøre den på de sociale medier, da det kan være i strid med både persondataloven og ophavsretsloven. I det hele

“

Vores opgave er at forsvare retten til at ytre sig.

taget er det klogt at holde sig fra de sociale medier, indtil man er sikker på, hvad man vil melde ud.

Efter en diskussion i ad hoc-gruppen tager vi kontakt

til medlemmet med forslag til, hvordan sagen videre kan håndteres. Foreningens umiddelbare støtte kan dels have form af samtaler og rådgivning, dels af udtalelser til pressen. Afhængigt af den konkrete situation kan andre former for støtte derefter komme på tale.

Det er voldsomt at stå midt i en sag, hvor ens ytringer, hensigter og legitimitet bliver forsøgt pillet fra hinanden. Og selvom måske ikke alle i foreningen deler ens synspunkter, har man krav på støtte – ikke til sine holdninger, men til sin ret til at give udtryk for dem. Det vil vi gerne hjælpe med.

Derfor: Kontakt din forening, hvis du kommer i klemme.

Ophold på Artur Lundkvistgården

Af Jørgen Lindgreen

Netop hjemkommet efter et vellykket skriveophold i Skåne, iler jeg med at anbefale danske kolleger at søge fx en måneds ophold på den genrejste gård, hvor den berømte svenske forfatter Artur Lundkvist blev født i 1906. Han anses for én af modernismens pionerer i det tyvende århundrede litteratur. Han blev i 1968 medlem af Det svenske Akademi, hvor han var med til at uddele Nobelprisen til forfattere som Samuel Beckett, Pablo Neruda og Gabriel García Márquez. På gården er der god plads til en gæst, gode skrivebetingelser og ro.

I den tidligere stald er der indrettet en udstilling, som du får nøglen til, og du er nok så venlig at åbne staldøren for

nysgerrige museumsgæster, og samtidig bliver du selv opdateret. Under mit ophold kom der tolv uanmeldte gæster, selvom sommeren var ved at være forbi. Artur Lundkvist er fortsat højt værdsat i Sverige. Han blev en litterær verdensskribent både som forfatter og journalist, var fredsaktivist og forkæmper for undertrykte folks rettigheder. Nogle påstår, at han er mere kendt i Sydamerika end i Sverige. Digterhustruen, Maria Wine, er en værdsat lyriker i Sverige. Hos os er hun ”Digteren, som Danmark ikke fik”. Hun blev født på Nørrebro i 1912, men ikke ét digt af hende er oversat til hendes modersmål. Maria traf den rastløse digter på Rørvig Kro i 1935 på et tidspunkt, hvor han var dybt nede i kælderens. Året efter blev de

gift på Københavns Rådhus. Ægteskabet, der var ret kontroversielt efter datidens normer, varede til forfatterens død i 1991.

Fra Malmø eller Helsingborg er der cirka 80 kilometers kørsel med bil. Styrelsen for Artur Lundkvistgården tilbyder at hente gæsten på stationen i Perstorp og køre

ham eller hende til gården.

Endelig er der naturen, som sjælen har godt af at blive hjertaget af, og så den skånske gæstfrihed. Du er nemlig velkommen. Gå ind på forfatterforeningens liste over udenlandske legatboliger og skriv din ansøgning. Opholdet koster blot 200 svenske kroner om ugen til strøm.

KURSER læs mere på danskforfatterforening.dk

Hvor intet andet er anført afholdes kurserne i Forfatterforeningen, Strandgade 6, stuen, 1401 København K.

At blive interviewet

Primært for L

Underviser: Mia Hesselbjerg Thomsen

Lørdag d. 29. oktober kl. 11-17

Max 12 deltagere

Kursus 16014

Et kursus for lyrikere om roller, kommunikation og fortællinger i interviews.

Spørg om evt. ledige pladser:
kursus@danskforfatterforening.dk

Illustrerede lærebøger

Primært for F og III

Undervisere: Pia Sigmund og Charlotte Clante

Fredag d. 4. november kl. 14-17

Kursus 16007

Mange lærebøger er illustrerede, og illustrationerne kan være fotografier eller tegninger. Men hvordan fungerer samarbejdet om illustrationerne?

Spørg om evt. ledige pladser:
kursus@danskforfatterforening.dk

Film- og TV-manuskriptet: En brugsanvisning, som vil være kunst

Primært for S og BU.

Underviser: Dunja Gry Jensen

Søndag d. 20. november kl. 11-17

Maks. 12 personer

Kursus 160017

Film- og TV-manuskriptet er en særlig teksttype, som både indeholder helt konkrete anvisninger og et stort rum for fortolkninger.

Et godt manuskript virker på dem, der læser det, inspirerer dem, som skal arbejde med det, og er realiserbart inden for den givne film eller TV-serie økonomiske rammer.

Et film- eller TV-manuskript består af tre typer tekst: Scenehovedet, der fortæller hvor vi er, hvornår. Regiteksten, der beskriver, hvem der gør hvad. Og dialogen, der fortæller, hvem der siger hvad. Med disse tre enkle teksttyper skrives det filmiske univers frem, uanset om der er tale om 'Avatar' eller 'Girls', 'Breaking Bad' eller 'Totoro'.

På denne workshop vil vi arbejde med

forståelsen af, hvad et filmmanuskript er, hvordan det bliver til, og hvordan det adskiller sig fra en litterær tekst. Gennem øvelser og eksempler vil deltagerne blive introduceret til de vigtigste elementer af manuskriptarbejdet, og der vil være rig lejlighed til at stille spørgsmål.

Deltagere skal medbringe computer og notesbog og på forhånd downloade et manuskriptprogram eller indstille deres skriveprogrammer til det gængse manuskriptformat. Det er muligt at arbejde med egen prosatekst.

Dunja Gry Jensen er uddannet fra Den Danske Filmskole og har levet af at skrive manuskripter siden 1998. Senest fremtidsfablen 'QEDA', premiere i 2017, og dramaserien 'Norskov'. Dunja Gry Jensen har undervist på bl.a. DFI, Ebeltoft Filmhøjskole og Den Danske Filmskole.

TILMELDING: Senest d. 2. november til: kursus@danskforfatterforening.dk.

Gratis for medlemmer.

Associerede medlemmer: 250 kr.

Ikke-medlemmer: 500 kr.

LEGATER

FRA STATENS KUNSTFOND

Se mere på kunst.dk

LØBENDE ANSØGNINGSFRIST

Det internationale researchprogram

Udenlandske festivalledere, forlæggere m.fl. kan søge om støtte til rejser og ophold i Danmark.

Prøveoversættelser

Tilskud til oversættelse af dansk litteratur i uddrag. Kan søges af oversættere, forlag, agenter, udenlandske teatre og tidsskrifter.

Litteratur- og personudvekslingspuljen

Støtte til forfatteres rejse- og hoteludgifter.

Pulje for oversætternetværk

Støtte til arrangementer for oversættere fra dansk af netværksskabende eller -styrkende karakter. Kan søges af udenlandske institutioner og oversættere fra dansk.

• • • • •

ANSØGNINGSFRIST

D. 1. FEBRUAR 2017

BØRN OG UNGES MØDE MED FORFATTERE OG ILLUSTRATORER

• • • • •

ANSØGNINGSFRIST

D. 2. FEBRUAR 2017

ARBEJDSLEGATER OG TREÅRIGE STIPENDIER

For skabende kunstnere inden for litteraturområdet. Bemærk, at kriterierne kan blive justeret forud for næste ansøgningsfrist. PULJEN ÅBNES FOR ANSØGNINGER PRIMO DECEMBER 2016.

FORFATTERNES OPMUNTRINGSLEGAT

I anledning af Danske skønlitterære Forfatters 25 års jubilæum uddeles en ekstra stor portion af legatet til økonomisk trængte, skønlitterære forfattere.

Hvem kan komme i betragtning?

Professionelle, skønlitterære forfattere, som lever op til §3 i DsF's vedtægter: "Danske forfattere samt udenlandske forfattere med bopæl i Danmark, der har ophavsret til et selvstændigt, offentliggjort skønlitterært værk - roman, noveller, essays, lyrik, kulturlitteratur o.l. - der er udgivet på et af bestyrelsen anerkendt forlag eller i et af bestyrelsen anerkendt andet regi."

Legatstørrelser

Der uddeles 20 legater á 10.000 kr. og 40 legater á 5.000 kr.

Ansøgning

Skriv en ansøgning på højst et halvt A4-ark, hvor du kort beskriver din økonomi og ikke mindst den akutte situation. Husk at angive dit navn, adresse samt vedhæfte en kort bibliografi. Alle oplysninger behandles strengt fortroligt.

Læs mere her: litt.eu/opmuntringslegat

Send ansøgningen til: kontor@skoenlit.dk senest d. 1. november 2016.

Alle ansøgere kan forvente svar d. 1. december 2016.

KALENDER

Hvor intet andet er anført, er adressen Strandgade 6, 1401 København K.

Evt. aflysning eller ændring af et arrangement vil blive offentliggjort på foreningens hjemmeside.

DOF stambordsmøde

Torsdag d. 3. november kl. 20-22.30

**Café Oven Vande,
Overgaden oven Vandet 44**

DOF indbyder alle oversættere til stambordsmøde.

BU Halloweenfest

Fredag d. 4. november kl. 18

Alle børnebogsforfattere og illustratører inviteres til middag i Strandgade 6. Selvom det er tæt på Halloween, behøver man ikke at komme udklædt som zombie - men måske er der græskarsuppe til forret.

Tilmelding til Nanna Gyldenkærne, senest d. 31. oktober. Middagen koster 100 kr. som betales kontant i døren eller via MobilePay.

DOF stambordsmøde i Aarhus

Onsdag d. 8. november kl. 19-21.30

**Die Kleine Bierstube ("Under Koen"),
Frederiksgade 75, Aarhus C**

Oversættere i Aarhus mødes til stambordsmøde.

Rød Sofa

Torsdag d. 10. november kl. 17-19

**Københavns Hovedbibliotek,
Krystalgade 15, 1172 København K**

Hør Charlotte Weitze blive interviewet om sin nye bog.

Tyrkisk aften i Dansk Forfatterforening

Torsdag d. 10. november kl. 19.30

Mød digteren Onur Behramođlu og romanforfatteren Latife Tekin.

De to forfattere vil læse op og fortælle om deres værker. (med dansk oversættelse) Deres dansk/tyrkiske oversætter Abdullah Simsek vil fortælle om arbejdet med at oversætte og fortolke teksterne fra tyrkisk til dansk og de overvejelser han har gjort sig.

Digteren Gerd Laugesen vil fortælle lidt om den nutidige tyrkiske litteraturscene og samtale med de to forfattere.

Der bliver også mulighed for at stille spørgsmål og nyde et glas vin.

ILLU. TINE KREBS LANGEL I 'DEN STORE ORDSPROGSBOG'

Lad falde, hvad ej kan stå.

Reception for 'Den store ordsprogsbog'

Fredag d. 11. november kl. 15-18

Illustratorgruppen inviterer sine medlemmer til reception i anledning af udgivelsen af den nye Illustratorbog "Den store ordsprogsbog", som udkommer på Gyldendal.

Bogforummiddag for alle medlemmer

Lørdag den 12. november 2016 kl. 18

er der middag for alle foreningens medlemmer i forbindelse med BogForum. Tilmeldingsfristen er d. 3. november kl. 15 til assistance@danskforfatterforening.dk, og det koster 100 kr. at deltage. Pengene betales ved indgangen.

Den faglitterære pris

Lørdag d. 18. november kl. 16

Den faglitterære gruppe udleder Årets fagbogspris på vegne af Statens Kunstfond. Hvem der modtager prisen bliver først offentliggjort på selve dagen. Vi glæder os til at se dig i Strandgade i København, og som sædvanlig holder vi en festmiddag om aftenen, hvor alle sejl er sat. Tidligere er prisen gået til fagbogsforfattere som Tine Bryld, Steffen Heiberg, Lone Frank, Anne Knudsen, Lotte Thrane, Tom Buk Swienty, Jørn Lund, Peter Øvig Knudsen, Martin Breum, Ulrik Langen og Jens Andersen. Efter pristildelingen er der festmiddag, og alle medlemmer af den faglitterære gruppe er velkomne og kan tilmelde sig hos formanden, Frank Egholm på på denne mail: egholm@postmesteren.dk

Skønlitterær debutantaften

Lørdag d. 19. november

Gamle og nye skønlitterære forfattere mødes og byder de nye velkommen. Hold øje med S-gruppens nyhedsbrev for at få flere detaljer om tidspunkt.

Rød Sofa

Torsdag d. 24. november kl. 17-19

**Københavns Hovedbibliotek,
Krystalgade 15, 1172 København K**

Mød den prisbelønnede oversætter Siri Nordborg Møller i Rød Sofa.

Kursus i ophavsret og forlagskontrakter

Torsdag d. 24. november 2016 kl. 17-19

For forfattere, oversættere og illustratører. Jurist Anne Koldbæk fortæller om ophavsret navnlig i forhold til forlagskontrakter, herunder om vigtige vilkår og om forhandling. Konkrete eksempler og spørgsmål må gerne medtages. Tilmelding til Anne pr. mail på ak@danskforfatterforening.dk, senest mandag d. 21. november.

Julehygge med DOF

Oversætternes stambordsmøde

Torsdag d. 1. december kl. 15-17.30

**Hviids Vinstue, Kongens Nytorv 19,
1050 København K**

Julefrokost for S, L & BU

Fredag d. 9. december

Nærmere information følger i nyhedsbreve og på hjemmesiden.

Aarhus-gruppen Generalforsamling og nytårskur

**Mandag d. 9. januar 2017 kl. 16-18.30
Gudsbanen, Vogn 1, Aarhus C**

Tag dine udgivelser fra 2016 under armen og kom til Aarhusgruppens generalforsamling og nytårskur. Vi udstikker kursen for det kommende års aktiviteter og fejrer hinanden med en fælles bogudstilling og lidt godt til ganen.

Tilmelding senest d. 5. januar til Gunvor Ganer Krejberg på info@gunvorganerkrejberg.dk

Senior- gruppens kommende møder:

D. 25. okt. kl. 15-17

D. 9. nov. kl. 15-17

D. 15. dec. kl. 15-17

Skriverefugium på Strynø

På øen Strynø i Det Sydfynske Øhav i Danmark ligger Skrivehuset på Strynø – et lille skriverefugium med 4 pladser. For 500 kroner/ugen kan forfattere og oversættere uden for skolernes ferier leje et værelse med seng, skrivebord og kommode. Hele huset kan lejes for 2000 kroner/uge. Huset ligger midt på øen og er smukt indrettet. Der er internet i huset, øen har købmand og flere spisesteder.

Læs mere her:
skrivehusetpaastryno.wordpress.com

Eller følg os på facebook:
[skrivehusetpaastryno](https://www.facebook.com/skrivehusetpaastryno)

Læremiddelgruppen

Læremiddelgruppen er kommet godt fra start med 2016-2017 program for eftermiddagsmøder. Kvalitet i læremidler og forfatterrettigheder er de to overordnede temaer for de arrangementer, som læremiddelgruppen har planlagt frem til næste sommer. Cirka hver anden måned holdes et gå-hjem-møde i Strandgade med gæstetalere, som kan være læremiddelforfattere, læremiddelprisvindere og -uddelere, redaktører, forlagsfolk, indkøbere m.fl. Alle videregiver deres erfaringer med og kriterier for de gode lærebøger nu og i nær fremtid og de gode vilkår for at skabe lærebøger. Listen over kommende arrangemen-

ter offentliggøres snarest på hjemmesiden og i bladet.

HVIS DU VIL VÆRE MED:
- kom til et arrangement og se, om det er noget for dig.
- meld dig ind i facebook-gruppen Forfattere og illustratører af læremidler eller til emailgruppen ved at skrive til [Lotte Rienecker på \[LotteRienecker@gmail.com\]\(mailto:LotteRienecker@gmail.com\)](mailto:LotteRienecker@gmail.com).

Medlemskab er 100 kr. om året. I styregruppen er Lotte Rienecker (formand), Frank Egholm Andersen (formand for F-gruppen), Helge Christiansen og Peter Stray Jørgensen

FIND DINE BU-VENNER

BU-gruppe i Dansk Forfatterforening har fået sin egen, lukkede facebookgruppe. Her kan du læse om begivenheder og nyheder inden for BU-forfatternes verden. Find os på facebook.

**FORLAG SØGER
FORFATTERE**

**HAR DU SKREVET EN ROMAN,
FAGBOG ELLER EN BIOGRAFI,
DER IKKE LÆNGERE ER I PRINT?**

**SÅ KOM TIL
LINDHARDT OG RINGHOF**

**VI GENUDGIVER
DIN BOG SOM
E-BOG, LYDBOG
OG TRYKT BOG.**

**OP TIL
50%
ROYALTY**

**KONTAKT OS PÅ
TLF: 36156972 ELLER E-MAIL
INFO@LINDHARDTOGRINGHOF.DK**

Kom og skriv

**Tag din computer med i Strandgade
onsdag aften kl. 18.30-21-30.**

Sarah Engell og Lea Carlsen Ejsing indleder, og derefter er der skrivetid efterfulgt af kaffe og kage.

Onsdage i november: D. 2., d. 9., d. 16. og d. 23.

Tilmelding til plot@malenekirkegaard.dk

NYE MEDLEMMER

Find kontaktoplysninger på danskforfatterforening.dk

Kirsten Bente Pedersen
Associeret medlem

Peter Andreas Berg
Associeret medlem
4000 Roskilde

Mikael Bent Hansen
Associeret medlem
4330 Hvalso

Simon Agerlin Lund
Associeret medlem
2300 København S

Hans Jørgen Nielsen
Associeret medlem
2720 Vanløse

Linette Wolmar
Associeret medlem
1669 København K

Lars Peter Neve
Associeret medlem
2900 Hellerup

Bernhard Møllerup
Associeret medlem
37692 Svængsta, Sverige

Kirsten Hammann
Senest udgivne titel: 'Alene hjemme', Gyldendal, 2015

Lars Hauk S
1663 København V
Senest udgivne titel: 'Stars above Ballerup', Donkey Ear, 2015

Sinéad Quirke Kongskov DOF
Senest oversatte titel: 'Hygge', Penguin Random House, 2016

Tina Sejling BU
8410 Rønde
Senest udgivne titel: 'Mit første læsesæt', Forlaget Pamfilus, 2014

Birthe Møllegaard
Senest oversatte titel: 'Kun én Gud: Islams oprindelse, udvikling og fremtid', People's Press, 2008

Adam O., BU og III.
Seneste udgivelse: 'Tonni 2 Ton', Fahrenheit, 2016

Michael Bo Clasen S
Senest udgivne titel: 'Blodhævn', Høst & Søn, 1989

Line Lybecker BU
2750 Ballerup
Senest udgivne titel: 'Mere end veninder', Calibat, 2016

Paul Thomas Larkin DOF
Senest oversatte titel: 'Terminal Innocence/Den kroniske uskyld', Norvik Press, 2015

Dorte Hummelshøj Jakobsen
7700 Thisted
Senest udgivne titel: 'Huset ved havet & Nabohuset', Candied Crime, 2015

Malene Wilken U
Senest udgivne titel: 'Kærlighed & Respekt', Frederiksberg Chokolade, 2013

FORFATTEREN

Forfatteren
ISSN 0105-0753
Nr. 06-2016, 75. årgang
Udgives af Dansk Forfatterforening

Ansvarshavende: Jakob Vedelsby
Redaktør: Anna Bridgwater
tlf.: 2143 0811
anna@bridgwater.dk

Redaktionsudvalg: Anna Bridgwater, Birte Kont (S), Stephanie Caruana (S-suppl.), Susanne Bernstein (DOF), Svend Ranild (DOF), Birgitte Steffen Nielsen (DOF), Lykke Strunk (F), Flemming Sørensen (F), Erik Dekov (F-suppl.), Niels Henningsen (BU), Lene Møller Jørgensen (BU), Tove Krebs Lange (BU-suppl.), René Rasmussen (L), Ole Bundgaard (L-suppl.), Tomas Björnsson (III.), Sara Strand (webredaktør).

Grafisk design: salomet grafik/Mette Salomonsen
Forsideillustration: Stine Reintoft
Tryk: PE-Offset
Indsendte bidrag dækker ikke nødvendigvis redaktionens meninger.
Eftertryk af artikler er tilladt med kildeangivelse.
Eftertryk af illustrationer er ikke tilladt.

Deadline til dette nummer var 5. oktober. Udgivelsesdato 24. oktober. Materiale til næste nummer, der udkommer 12. december, skal være redaktionen i hænde senest 23. november 2016.

Forfatteren udkommer syv gange om året. Abonnement tegnes gennem Dansk Forfatterforening, pris kr. 475.

Deadlines
07-16: Deadline 23. november, udgivelsesdato 12. december

Dansk Forfatterforening
Strandgade 6, stuen, 1401 København K
Tlf.: 3295 5100
Fax: 3254 0115
Tlf. tid: man.-tors. 10-12 og 13-15. Fredag lukket.
df@danskforfatterforening.dk
www.danskforfatterforening.dk

Formand: Jakob Vedelsby
formand@danskforfatterforening.dk

Jurist: Anne Koldbæk
ak@danskforfatterforening.dk
Kontortid: tirs.-tors. kl. 10-12 og 13-15

Bogholderi: Knud Finnerup
bogholderi@danskforfatterforening.dk

Medlemsadministration m.m.:
Nena Wiinstedt, Louise Møller, Mie Angelo, Anne Hagen Berg og Marie Hald.
Sekretariatsleder og webredaktør: Sara Strand
ss@danskforfatterforening.dk

Kursussekretær: Anne-Sophie Lunding-Sørensen
kursus@danskforfatterforening.dk
Tlf. tid: tors. kl. 10-12 og 13-15

Bestyrelsen:
Jakob Vedelsby (fmd.), Nanna Gyldenkærne, (næstfmd.), Frank Egholm Andersen (kasserer), Sanne Udsen, Pia Deleuran, Kåre Bluitgen, Lotte Thrane, Kirsten Marthedal, Amdi Silvestri og Lotte Petri, Jørgen Burchardt (suppl.).

Gruppernes styrelser:
S-gruppen
Amdi Silvestri (fmd., authorsilvestri@gmail.com), Christine Tjalve (næstfmd.), Claus Willumsen, Cecilie Rosdahl, Anne Hjelmsø, Sanne Udsen, Johan Ottosen, Harald Havsteen-Mikkelsen, Birte Kont, Stephanie Caruana, Christine Gasbjerg (suppl.).

BU-gruppen (børne- og ungdomslitteratur)
Nanna Gyldenkærne (fmd., nanna.gyldenkaerne@gmail.com), Sally Altschuler, Brian Christensen, Anne Sofie Hammer, Lene Møller Jørgensen, Line Leonhardt, Inge Duelund Nielsen, Birde Poulsen, Karin Feit AlMBERG (suppl.), Lise Bidstrup (suppl.), Kåre Bluitgen (suppl.), Tove Krebs Lange (repræsentant for Illustratortgruppen).

L-gruppen (lyrik)
Kirsten Marthedal (fmd.), Cindy Lynn Brown, René Rasmussen, Knud Steffen Nielsen, Ole Bundgaard, Trine Juul, Uschi Tech, René Sandberg, Louise Juhl Dalsgaard (suppl.).

F-gruppen (faglitteratur)
Frank Egholm Andersen (fmd., egholm@postmesteren.dk), Birgit Knudsen (næstfmd., tlf.: 22485893), Kaare Øster, Pia Deleuran, Erik Dekov, Anne Hedeager Krag, Flemming Sørensen, Birgitte Andersen (suppl.), Lene Halskov Hansen (suppl.).

DOF (Dansk Oversætterforbund) www.d-o-f.dk
Morten Visby (fmd., mortenvisby@hotmail.com), Rasmus Hastrup (næstfmd.), Ulla Lauridsen, Birgitte Steffen Nielsen, Kim Lembek, Svend Ranild og Birthe Lundsgaard, Lærke Pade (suppl.), François-Eric Grodin (suppl.).

Illustratortgruppen (gruppe under BU)
Tove Krebs Lange (fmd., tokl@mail.dk, tlf.: 2143 5377), Bente Bech, Tomas Björnsson, Lea Letén, Jan Mogensen, Jesper Tom-Petersen, Susanna Hartmann (suppl.), Martine Noring (suppl.).

Kvindelige forfattere i DFF
Birte Kont (fmd., birtekont@mail.tele.dk, tlf. 3535 8611)

Seniorgruppen i DFF
Henning Kirk (fmd., kirk@dadlnet.dk, tlf. 4448 5380)

Haikugruppen
Hanne Hansen (fmd., haikuhanne@gmail.com, tlf. 3538 9531)

Aarhusgruppen
Gunvor Ganer Krejberg (info@gunvorganerkrejberg.dk, tlf. 2612 8414)

StORDstrømmen
Sigurd Kværndrup (sigg1946@hotmail.com, tlf. 2964 8463)

Læremiddelgruppen
Lotte Rienecker (fmd., Irienecker@gmail.com, tlf. 2042 5362)

forfatter liv

Flemming Sørensen er journalist og forfatter og aktiv i Dansk Forfatterforeningens Fagbogsgruppe. Han har skrevet en lang række bøger inden for stort set alle genrer.

Kan du huske, hvordan det var at udgive din første bog?

Jeg var ikke mere end 20 år og journalist-elev. Det var en rigtig fagbog – en introduktion til den nye lov om arbejdsmiljø. Det var stort – men det er blevet større senere, når der er tale om bøger, hvor jeg selv har både skrevet, fotograferet og designet. Så er det næsten som at få et barn, når man står med det færdige resultat i hånden. Hvis der er fejl i, kan jeg ikke give andre skylden – og hvis der ikke er fejl, er det kun min egen fortjeneste.

Hvad inspirerer dit emnevalg?

Først og fremmest mine kunder. Hvis jeg bliver hyret til at lave en bog om et teater, giver det sig selv, at jeg dedikerer mig 100 % til det. Ellers har det meget handlet om at lave de bøger, jeg synes, der mangler. Det gælder bl.a. 'Kunsten at lave blade' og noget så nørdet som min bog om, hvordan man selv laver krydsordsopgaver.

Har du ritualer, der skal overholdes, når du skriver?

Det afhænger af, hvad jeg skriver. Men jeg har brug for at holde pauser – oftest i form af en tur ud i naturen med mit kamera. Det klarer hjernen. Så skal der kaffe til, men det har jeg prøvet at trappe ned på de senere år.

Hvor skriver du bedst?

Hjemme!

Hvornår får du ideer?

Ideer får jeg altid. Overalt. Jeg vil tro, jeg har tusind bøger i hovedet, men jeg ved også godt, det er de færreste, der bliver til noget. Problemet er at finde nogen, der vil betale for, at jeg fører ideerne ud i livet.

Hvilken bog har inspireret dig?

Jeg har slugt bøger hele mit liv, så jeg kan ikke pege på en enkelt. Men når det handler om skriveprocessen, har jeg hentet megen inspiration ved at læse Hemingway – igen og igen. Ellers går jeg meget op i, hvordan en bog føles, når man tager den i hånden, og hvordan den ser ud. Så jeg kan tit tage en bog ud fra reolen uden egentlig at læse i den, men for at blive inspireret af dens udtryk.

Hvilken forfatter vil du gerne være?

Mig selv, i al ubeskedenhed.

Hvor meget tænker du på dine modtagere, når du skriver?

Igen afhænger det af, hvad jeg skriver. Når det handler om fagbøger eller debatbøger, tænker jeg hele tiden på modtageren. Det skyldes vel min journalistiske baggrund. Men de gange, jeg har kastet mig ud i skønlitteratur, har jeg ikke skænket læserne en tanke – ud over at teksten selvfølgelig skal være let tilgængelig. Ellers skriver jeg primært for mig selv. ●